

Kontrolní závěr z kontrolní akce

15/39

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit organizační složky státu Ústav pro studium totalitních režimů a Archiv bezpečnostních složek

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2015 pod číslem 15/39. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Kubíček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit organizační složky státu Ústav pro studium totalitních režimů a Archiv bezpečnostních složek.

Kontrola byla prováděna v období od června do listopadu roku 2015.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2012 až 2014, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Ústav pro studium totalitních režimů,
Archiv bezpečnostních složek.

Námítky proti kontrolním protokolům nebyly podány.

Kolegium NKÚ na svém III. jednání, které se konalo dne 7. března 2016,
schválilo usnesením č. 13/III/2016
kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ústav pro studium totalitních režimů (dále také „Ústav“) a **Archiv bezpečnostních složek** (dále také „Archiv“) jsou organizační složky státu (dále také „OSS“), které byly zřízeny zákonem č. 181/2007 Sb.¹ Činnost Ústavu je hrazena ze samostatné kapitoly státního rozpočtu 355 – *Ústav pro studium totalitních režimů*. Archiv je součástí rozpočtové kapitoly Ústavu.

Ústav vědecky zkoumá a nestranně objasňuje dobu nesvobody a období komunistické totalitní moci. Posláním Ústavu je zabránit zkreslování výkladu české historie. Dalšími činnostmi podle zákona č. 181/2007 Sb.² jsou mj. analýza příčin a způsobu likvidace demokratického režimu, získávání dokumentů vypovídajících o době nesvobody a období komunistické totalitní moci a jejich zpřístupňování veřejnosti, převádění převzatých dokumentů do elektronické podoby, poskytování výsledků činnosti veřejnosti formou publikací, výstav, seminářů či konferencí, vzdělávání učitelů dějepisu nebo spolupráce s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a zahraničními institucemi. Nejvyšším orgánem je Rada Ústavu (dále jen „Rada“), která se skládá ze sedmi členů volených a odvolávaných Senátem Parlamentu České republiky (dále jen „Senát“). Funkční období členů Rady je 5 let.

Archiv zpřístupňuje a zveřejňuje dokumenty a archiválie týkající se bezpečnostních složek. Zároveň poskytuje nezbytnou pomoc a informace státním orgánům. K dalším činnostem Archivu podle zákona³ mj. patří zabezpečit přístup k dokumentům a archiváliím náležejícím do jeho péče a vést příslušnou evidenci archiválií. Na úseku archivnictví plní úkoly plynoucí z mezinárodních smluv. V rámci péče o archiválie přijímá za Českou republiku nabídky ke koupi, darování a úschově archiválií, uzavírá příslušné smlouvy, provádí inventury, spolupracuje s dalšími archivy, provádí vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti archivnictví, má vlastní specializovanou knihovnu aj.

NKÚ provedl kontrolu hospodaření obou organizačních složek státu již dříve, a to v rámci kontrolní akce č. 09/06⁴. Kontrolní akcí č. 15/39 bylo u Ústavu i Archivu prověřeno sestavování a plnění rozpočtu, hospodaření s nemovitým a vybraným movitým majetkem a použití peněžních prostředků státního rozpočtu na nákupy majetku a služeb. Dále byl kontrole podroben výběr dodavatelů a proces digitalizace, na němž se v kontrolovaném období podílely Ústav i Archiv.

Kontrolovaný objem majetku byl ve výši 273 835 973 Kč a kontrolovaný objem peněžních prostředků byl ve výši 48 534 203 Kč. Podrobný přehled kontrolovaného majetku a peněžních prostředků uvádí tabulka č. 1.

¹ Zákon č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

² Ustanovení § 4 zákona č. 181/2007 Sb.

³ Ustanovení § 13 zákona č. 181/2007 Sb.

⁴ Kontrolní akce č. 09/06 – *Majetek státu, se kterým jsou příslušné hospodařit organizační složky státu a příspěvkové organizace vzniklé v letech 2007 a 2008*, kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 3/2009 *Věstníku NKÚ*.

Tabulka č. 1 – Přehled prověřeného majetku a peněžních prostředků (v Kč)

	Nemovitý majetek	Movitý majetek	Peněžní prostředky	Celkem
Ústav	176 056 166	10 323 371	35 727 034	222 106 571
Archiv	83 295 632	4 160 804	12 807 169	100 263 605

Zdroj: kontrolní protokoly.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Shrnutí skutečností zjištěných při kontrole

1. Ústav a Archiv neplnily v plném rozsahu jednu ze základních činností uložených zákonem⁵, tj. zpřístupňování a zveřejňování dokumentů a archiválií. Zákonné rozdělení kompetencí, kdy Ústav má uloženu povinnost převádět bez zbytečného odkladu převzaté dokumenty do elektronické podoby⁶ a Archiv k dokumentům a archiváliím zabezpečuje přístup⁷, je ve vztahu k práci s dokumenty nevyhovující.
2. Ústav a Archiv neměly nastaveny dlouhodobé cíle a strategie k povinnostem stanoveným jim zákonem⁸. Ústav a Archiv v jednotlivých společných výročních zprávách neuváděly podstatné informace týkající se majetku a hospodaření.
3. Ústav a Archiv neměly zavedeny dostatečně účinné vnitřní kontrolní systémy především v oblastech procesu digitalizace, inventarizace a vedení majetku. Ústav neplnil povinnost kontrolovat úplnost digitalizovaných dokumentů, která byla stanovena v interní směrnici⁹ a realizační smlouvě o spolupráci¹⁰. Archiv při přebírání digitalizovaných archiválií neprováděl kontrolu provedených skenů – digitalizátů. Archiv od roku 2009 nezjistil rozdíl mezi účetní evidencí pozemků v celkové výši 691 085,89 Kč a skutečným stavem v katastru nemovitostí.

Ústav nepostupoval při nakládání s movitým majetkem v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb.¹¹, nezajistil vždy písemným potvrzením převzetí odpovědnosti za svěřené věci a ochranu převzatého majetku. V letech 2012–2014 vznikl inventarizační rozdíl mezi skutečným stavem a stavem v účetnictví ve výši 366 509,01 Kč, u něhož nebylo uplatněno právo na náhradu škody.

⁵ Ustanovení § 4 písm. c) a § 13 odst. 1 písm. a) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

⁶ Ustanovení § 4 písm. d) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

⁷ Ustanovení § 13 odst. 1 písm. b) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

⁸ Ustanovení § 4 a § 13 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

⁹ Směrnice ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů o převodu dokumentů a archiválií do elektronické podoby a jejich ukládání ze dne 4. 11. 2011.

¹⁰ Realizační smlouva o spolupráci při převodu dokumentů a archiválií do elektronické podoby uzavřená mezi Ústavem a Archivem dne 29. 6. 2011.

¹¹ Ustanovení § 14 odst. 3 a 4 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

4. Z důvodu provedených personálních změn v letech 2012 a 2013, ze kterých vyplynuly soudní pracovněprávní spory, vydaly Ústav a Archiv dosud celkem 3 600 806,08 Kč. V souvislosti s těmito personálními změnami vyplácel dále Archiv odvolaným vedoucím zaměstnancům tzv. odchodné v případech, kdy tito zaměstnanci neměli nárok na odstupné podle zákoníku práce¹². Celkově Archiv na základě ustanovení kolektivní smlouvy vyplatil odchodné ve výši 835 214,00 Kč.
5. Při kontrole účetních záznamů a zadávání veřejných zakázek byla zjištěna méně závažná pochybení. Příloha účetní závěrky u Ústavu a Archivu neobsahovala informace o použitých účetních metodách a některé doplňující a vysvětlující informace. Archiv mj. nevedl informaci o pravomocném rozsudku soudu v roce 2014, na jehož základě přešlo vlastnictví k ideální 1/3 nemovitosti v katastrálním území Nové Město na hlavní město Prahu.
6. V Ústavu a Archivu byla v letech 2012–2014 provedena řada specializovaných kontrol. Přestože z těchto kontrol vyplynula některá závažná zjištění, nebyla k nim v kontrolovaném období přijata zásadní nápravná opatření.

III. Vyhodnocení a doporučení

Na základě kontrolou zjištěných skutečností lze konstatovat, že Ústav a Archiv neplnily jednu z hlavních činností uložených zákonem, tj. nezveřejňovaly v plném rozsahu dokumenty převedené do elektronické podoby.

Z kontroly procesu digitalizace vyplynulo, že rozdělení kompetencí podle zákona č. 181/2007 Sb. se jeví jako neefektivní. Ústav má ze zákona povinnost převádět převzaté dokumenty do elektronické podoby¹³, Archiv pečuje o archiválie¹⁴ a zároveň k nim zabezpečuje přístup¹⁵ a Ústav i Archiv zpřístupňují dokumenty veřejnosti¹⁶.

Ústav a Archiv nedodržovaly povinnosti stanovené ve vzájemně uzavřených smlouvách týkajících se procesu digitalizace a ve svých vnitřních předpisech. Zároveň některé povinnosti mezi sebou neměly dostatečně konkrétně specifikované. Nebyl jednoznačně určen typ dokumentů, které lze převést do elektronické podoby, které lze převést pouze částečně a u kterých převod není možný. NKÚ doporučuje stanovit strategie a měřitelné cíle jednotlivých činností určených zákonem¹⁷ a následně provést jednoznačnou úpravu práv

¹² Ustanovení § 73a odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

¹³ Ustanovení § 4 písm. d) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

¹⁴ Ustanovení § 13 odst. 2 písm. a) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

¹⁵ Ustanovení § 13 odst. 1 písm. b) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

¹⁶ Ustanovení § 4 písm. c) a § 13 odst. 1 písm. a) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

¹⁷ Ustanovení § 4 a § 13 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

a povinností při digitalizaci v uzavřených smlouvách mezi Ústavem a Archivem a v jejich vnitřních předpisech v souladu se zákonem.

Ústav a Archiv vypracovávají společnou výroční zprávu. NKÚ doporučuje doplnit tuto výroční zprávu o komentované přehledy majetku a závazků, výdajů a příjmů a o další významné skutečnosti vyskytující se v průběhu účetního období daného roku u obou OSS.

IV. Informace ke zjištěným skutečnostem

1. Zákonné rozdělení kompetencí a proces digitalizace

Kompetence pro Ústav a Archiv byly stanoveny zřizovacím zákonem č. 181/2007 Sb. Ústav dle zákona získává a zpřístupňuje veřejnosti dokumenty vypovídající o době nesvobody a období komunistické totalitní moci a převádí převzaté dokumenty do elektronické podoby. Zároveň Archiv zpřístupňuje a zveřejňuje dokumenty a archiválie týkající se bezpečnostních složek a zabezpečuje přístup k dokumentům a archiváliím náležejícím do péče Archivu. Většina archiválií a dokumentů je uložena v Archivu, který spravuje badatelný pro zpřístupnění materiálů veřejnosti. Vzhledem k tomu, že v kontrolovaném období probíhala samotná digitalizace výhradně v Ústavu, docházelo k předávání podkladů mezi oběma OSS. Jak bylo ověřeno kontrolou NKÚ a vyplynulo i z předchozích kontrol Ministerstva vnitra, v průběhu procesu předávání dokumentů nikdo neprováděl kontrolu digitalizovaných archiválií.

Proces digitalizace upravovala realizační smlouva o spolupráci¹⁸ (dále jen „Realizační smlouva“), ve které byla pro Ústav a Archiv stanovena odpovědnost za postup v jednotlivých krocích převodu archiválií do digitalizované podoby následujícím způsobem:

A. Příprava archiválií k digitalizaci

Přípravu archiválií k digitalizaci a jejich předání odboru informatiky a digitalizace Ústavu prováděl Archiv na základě *směrnice o přípravě archiválií k digitalizaci* ze dne 7. 7. 2011. Směrnice obsahovala způsob přípravy archiválií a kladla důraz na úplnost archiválií a jejich protokolární předání. Výběr archiválií k digitalizaci prováděli vedoucí pracovníci jednotlivých archivních pracovišť Archivu zejména na základě atraktivnosti svazků a poškození archiválií.

B. Snímání obrazů

Samotnou digitalizaci (snímání obrazů) prováděl Ústav dvěma způsoby:

- robotickým skenováním, tj. snímáním na poloautomatických skenerech,
- ručním skenováním, tj. snímáním papírových předloh na knižních skenerech.

C. Zatřídění a ukládání obrazů

Elektronické soubory odpovídající složkám archiválií kompletovali zaměstnanci Ústavu a ukládali je do datového prostoru společně sdíleného s Archivem.

D. Kontrola skenů porovnáním s originály

Kontrola provedených digitálních kopií byla stanovena v Realizační smlouvě pro Ústav, který neprováděl kontrolu, přestože je zodpovědný za kvalitu, technologickou integritu, úplnost a čitelnost digitalizovaných archiválií. Nekvalitně odvedenou práci

¹⁸ Realizační smlouva o spolupráci při převodu dokumentů a archiválií do elektronické podoby uzavřená mezi Ústavem a Archivem dne 29. 6. 2011.

v oblasti digitalizace uvedl Ústav i ve výroční zprávě za rok 2014. Zároveň Archiv, který zabezpečuje přístup k archiváliím v badatelných, neprováděl kontrolu provedených skenů, a tudíž nevěděl, v jakém stavu je od Ústavu přebírá. Z kontroly NKÚ vyplynulo, že na vznik digitálních reprodukcí byly vynaloženy peněžní prostředky bez ohledu na kvalitu reprodukce.

Náklady na digitalizaci

Náklady na digitalizaci Ústav ani Archiv nesledovaly, Archiv se v kontrolovaném období podílel pouze na přípravě archiválií. Ústav prováděl digitalizaci vlastními zaměstnanci v rámci odboru informatiky a digitalizace. Náklady na digitalizaci Ústav vyčíslil na základě požadavku NKÚ. Ve své odpovědi uvedl, že v letech 2012–2014 se na digitalizaci dokumentů trvale podílelo 15 zaměstnanců (13,5 přepočtených úvazků) s tím, že se jednalo o jejich hlavní činnost cca sedm hodin denně.

Tabulka č. 2 ukazuje výpočet ceny za dva druhy skenování. Časová náročnost na zaměstnance je u ručního skenování vyšší než v případě automatického skenování.

Tabulka č. 2 – Časová a výdajová náročnost u ručního a robotického snímání

	2012	2013	2014
Průměrná cena jedné minuty práce v Ústavu (v Kč)	3,33	3,56	3,66
Ruční snímání			
Snímání obrazů – čas (min/strana)	0,40	0,60	0,70
Snímání obrazů – výdaje (Kč/strana)	1,33	2,13	2,56
Zatřídění a ukládání obrazů – čas (min/strana)	0,25	0,30	0,35
Zatřídění a ukládání obrazů – výdaje (Kč/strana)	0,83	1,07	1,28
Kontrola obrazu proti originálu	Nerealizováno		
Nové snímání chybných dávek	Nerealizováno		
Výdaje Ústavu na 1 stranu celkem (v Kč)	2,16	3,20	3,84
Robotické snímání			
Snímání obrazů – čas (min/strana)	0,07	0,15	0,10
Snímání obrazů – výdaje (Kč/strana)	0,23	0,53	0,37
Zatřídění a ukládání obrazů – čas (min/strana)	0,10	0,10	0,10
Zatřídění a ukládání obrazů – výdaje (Kč/strana)	0,33	0,36	0,37
Kontrola obrazu proti originálu	Nerealizováno		
Nové snímání chybných dávek	Nerealizováno		
Výdaje Ústavu na 1 stranu celkem (v Kč)	0,56	0,89	0,74

Zdroj: data dodaná Ústavem.

Na základě znalosti počtu ručně a automaticky zpracovaných skenů, doby trvání vytvoření skenu jednotlivými způsoby dle tabulky č. 2 a fondu pracovní doby v letech 2012–2014 byl proveden modelový výpočet počtu zaměstnanců podílejících se na digitalizaci dokumentů. Za předpokladu práce na samotném digitalizování sedm hodin denně a jejího dalšího snížení o 15 % (dovolená, nemoc) dospěla skupina kontrolujících k počtu zaměstnanců, kteří se mohli teoreticky zabývat skenováním dokumentů. Vyhodnocení údajů poskytnutých Ústavem je uvedeno v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Počet zaměstnanců podílejících se na digitalizaci v letech 2012–2014

Rok	Počet skenů celkem	Počet skenů A ¹⁾	Počet skenů R ²⁾	Čas (v min) A ³⁾	Čas (v min) R ⁴⁾	Čas (v min) celkem	Fond prac. doby (v min) ⁵⁾	Počet zaměstnanců	
								dle Ústavu	výpočet NKÚ
2012	4 030 275	2 458 468	1 571 807	172 093	628 723	800 816	89 964	13,5	8,9
2013	1 795 738	538 721	1 257 017	80 808	754 210	835 018	89 964	13,5	9,3
2014	1 115 965	234 353	881 612	23 435	617 128	640 563	89 964	13,5	7,1

Zdroj: výroční zprávy, data dodaná Ústavem.

Vysvětlivky:

- ¹⁾ Počet skenů pořízených automaticky.
- ²⁾ Počet skenů pořízených ručně.
- ³⁾ Doba pořízení skenů pomocí automatu.
- ⁴⁾ Doba pořízení skenů ruční metodou.
- ⁵⁾ Fond pracovní doby v jednotlivých letech snížený o 15 %.

Z provedené kontroly vyplynulo, že při stávajícím počtu zaměstnanců měl Ústav dostatečnou kapacitu k provádění kontroly kvality skenů. V tabulce č. 3 ze sloupce „počet skenů celkem“ je zároveň zřejmé, že počet skenů v jednotlivých letech klesal, přesto k jejich kontrole nadále nedocházelo.

2. Rozpočet a výroční zprávy

Kapitola 355 – *Ústav pro studium totalitních režimů* je součástí státního rozpočtu České republiky. Podklady pro návrh rozpočtu a závěrečného účtu Ústavu schvaluje Rada¹⁹, která zároveň schvaluje výroční zprávy a předkládá je k projednání Senátu.

Finanční prostředky rozpočtové kapitoly 355 v době jejího vzniku souvisely s delimitačním procesem v roce 2007 po přijetí zákona č. 181/2007 Sb. V letech 2012–2014 obdržel Ústav směrná čísla kapitoly od Ministerstva financí (dále také „MF“), následně docházelo k jednáním mezi Ústavem a Archivem. Při vyjednávání o rozpočtu se vycházelo z platného střednědobého výhledu a změny se mohly týkat všech závazných ukazatelů rozpočtové kapitoly 355. K významným úpravám rozpočtu před schválením však v jednotlivých letech nedocházelo. Nejvýznamnější položkou rozpočtu byly každoročně výdaje na platy zaměstnanců a s nimi související povinné odvody.

V tabulce č. 4 je uveden přehled jednotlivých ukazatelů rozpočtu kapitoly 355 v letech 2012–2014.

¹⁹ Ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

Tabulka č. 4 – Závazné ukazatele kapitoly 355
(v tis. Kč)

Název ukazatele	2012		2013		2014	
	Upravený rozpočet	Skutečnost	Upravený rozpočet	Skutečnost	Upravený rozpočet	Skutečnost
<i>SOUHRNNÉ UKAZATELE</i>						
Celkové příjmy	2 515	1 615	3 500	3 489	3 706	7 724
Celkové výdaje	156 494	152 594	152 205	145 937	156 153	151 474
<i>SPECIFICKÉ UKAZATELE</i>						
Výdaje na zabezpečení plnění úkolů Ústavu	89 458	88 142	87 911	86 163	87 959	87 101
Výdaje na plnění úkolů Archivu	67 036	64 452	64 294	59 774	68 194	64 373
<i>PRŮŘEZOVÉ UKAZATELE</i>						
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	80 233	80 233	77 494	78 060	79 231	78 718
Povinné pojistné	26 745	26 745	26 201	26 719	26 783	26 808

Zdroj: schválený rozpočet, rozpočet po úpravách, výkazy FIN 2-04 pro hodnocení plnění rozpočtu, monitor státní pokladny.

Výroční zprávu předkládá Ústav s Archivem ke schválení Radě. Její obsah není nikde přesně stanoven, její součástí nejsou úplné informace uvedené v závěrečném účtu kapitoly 355 a ani Rada obsah výroční zprávy podrobně nespecifikovala. Ústav uvádí v jednotlivých výročních zprávách poměrně podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů, seminářů a konferencí, dále informuje o výsledcích ve vzdělávací, výstavní a publikační činnosti a také o hospodaření.

3. Hospodaření s nemovitým a movitým majetkem

3.1 Kontrolou NKÚ byl prověřen veškerý nemovitý majetek Archivu v celkové hodnotě 83 295 632,00 Kč. Při kontrole bylo zjištěno, že Archiv nezařadil do účetnictví pozemky s parcelními čísly (dále jen „p. č.“) 711/1, 711/7, 711/8-17, 712 a 717/3 v katastrálním území (dále jen „k. ú.“) Kanice v celkové hodnotě 691 085,89 Kč²⁰. K předloženým inventurním soupisům nebyly doloženy výpisy z katastru nemovitostí a ani nebyl uveden způsob, jak byly inventarizované nemovitosti zkontrolovány.

Archiv má právo hospodaření k pozemku p. č. 980 o výměře 740 m² se stavbou čp. 229 (nyní na listu vlastnictví č. 4950) v k. ú. Nové Město.²¹ Hlavní město Praha podalo žalobu na určení vlastnického práva, kde požadovalo ideální 2/3 vlastnictví tohoto objektu. Odvolací Městský soud v Praze potvrdil rozsudkem ze dne 17. 6. 2014 rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 1. 2014²², a to vlastnictví ideální 1/3 pozemku p. č. 980 s budovou čp. 229 hlavnímu městu Praha. Vklad změny vlastnictví do katastru nemovitostí podalo hlavní město Praha v červnu 2015. Veškeré prostory nemovitosti užívá i nadále Archiv. Do ukončení kontroly NKÚ nebyl smluvně upraven nový právní vztah k majetku.

²⁰ Pozemky byly předány Ministerstvem vnitra na základě zápisu o změně příslušnosti hospodařit s majetkem státu ze dne 30. 3. 2009 a zapsány na listu vlastnictví č. 856 pro k. ú. Kanice.

²¹ Právo hospodařit bylo předáno na základě smlouvy o změně příslušnosti hospodařit s majetkem státu ze dne 31. 1. 2008 uzavřené mezi Archivem a Zařízením služeb pro Ministerstvo vnitra, p.o.

²² Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 1. 2014 č. j. 16C 100/2013 – 33.

V návaznosti na kontrolní akci NKÚ č. 09/06 Ústav rozhodl o nepotřebnosti pozemků p. č. 163/9 o výměře 23 m², p. č. 163/10 o výměře 1 m² a p. č. 163/14 o výměře 2 m². Jednalo se o pozemky přímo sousedící se stadionem FK Viktoria Žižkov, na pozemku p. č. 163/14 je umístěno zařízení k osvětlení stadionu. Tyto pozemky prodal Ústav hlavnímu městu Praze, městské části Praha 3. Při prodeji pozemků však nepožádal o schválení převodu majetku Ministerstvo financí podle zákona o majetku státu²³. Tuto skutečnost zjistilo MF při kontrole v roce 2014 a uložilo Ústavu uzavřít novou smlouvu a předložit ji ke schválení. Zjištění plynoucí z kontrolního protokolu MF Ústav nepromítl v roce 2014 do účetnictví a nezařadil tyto pozemky zpět do majetku.

3.2 Kontrolou NKÚ byl prověřen movitý majetek Ústavu v celkové hodnotě 10 323 371,00 Kč. V rámci inventarizací byly pracovníky inventarizačních komisí v Ústavu shledány rozdíly mezi fyzickým stavem a stavem v účetnictví. Byly zjištěny inventarizační rozdíly majetku vedeného na účtech 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*, 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* a majetku v operativní evidenci. Celkově došlo v letech 2012–2014 ke vzniku manka na majetku v hodnotě 360 292,05 Kč. Jednalo se především o projektor, několik počítačů, foto-objektiv, stativ a několik dalších drobných movitých věcí. Veškerý majetek, který tvořil inventarizační rozdíly vzniklé nedohledáním v průběhu inventarizací, byl rozhodnutími ředitele/ředitelky vyřazen z majetkové evidence a z účetnictví Ústavu. Ústav nezajistil vždy písemným potvrzením převzetí odpovědnosti konkrétního pracovníka za svěřený majetek, nepostupoval tak v souladu se zákonem o majetku státu²⁴ a nedodržel povinnosti stanovené v interní směrnici o majetku.

4. Výdaje vynaložené v souvislosti s personálními změnami

V letech 2012 a 2013 došlo k personálním změnám týkajícím se především vedoucích funkcí. V souvislosti s těmito změnami byly na Ústav a Archiv podány žaloby o určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru, přičemž celkové výdaje vyplývající ze soudních pracovněprávních sporů činily 3 600 806,08 Kč. Vzhledem k tomu, že některé soudní spory stále trvají, lze předpokládat, že tyto výdaje nejsou konečné. V důsledku personálních změn vyplatily dále Ústav a Archiv zaměstnancům odstupné v celkové výši 726 844,00 Kč.

V Archivu bylo odvoláno osm zaměstnanců z vedoucích funkcí, následně s nimi byl ukončen pracovní poměr výpovědí ze strany zaměstnavatele. Tito zaměstnanci obdrželi tzv. odchodné na základě uzavřené kolektivní smlouvy²⁵ v celkové výši 835 214,00 Kč. V tabulce č. 5 je uveden přehled výdajů vynaložených do doby kontroly NKÚ v souvislosti s personálními změnami v letech 2012–2013.

²³ Ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

²⁴ Ustanovení § 14 odst. 3 a 4 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

²⁵ Kolektivní smlouva na rok 2012 a 2013 ze dne 18. 5. 2011.

Tabulka č. 5 – Přehled výdajů v souvislosti s personálními změnami**(v Kč)**

	Odstupné	Odchodné dle kolektivní smlouvy	Pracovněprávní soudní spory	Celkem
Ústav	277 416,00	x	1 248 138,00	1 525 554,00
Archiv	449 428,00	835 214,00	2 352 668,08	3 637 310,08
Celkem	726 844,00	835 214,00	3 600 806,08	5 162 864,08

Zdroj: účetní záznamy Ústavu a Archivu.

Odchodné podle kolektivní smlouvy bylo vypláceno v případech, kdy se jednalo o personální změny, u kterých nedošlo ke splnění podmínky pro vyplacení odstupného podle zákoníku práce²⁶, tedy ke zrušení pracovního místa vedoucího zaměstnance. V roce 2012 zaúčtoval Archiv tzv. odchodné na rozpočtovou položku 5011 – *Platy zaměstnanců v pracovním poměru*, v roce 2013 po komunikaci s MF na položku 5499 – *Ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu*.

Ústav a Archiv vyplatily dosud v souvislosti s personálními změnami v letech 2012 a 2013 celkem 5 162 864,08 Kč.

5. Účetní záznamy a zadávání veřejných zakázek

5.1 Účetní jednotky sestavují účetní závěrku, jejíž nedílnou součástí je příloha, která vysvětluje a doplňuje rozvahu a výkaz zisku a ztráty²⁷.

Ústav ani Archiv v přílohách k účetním závěrkám sestaveným k 31. 12. 2012, 2013 a 2014 neuváděly informace:

- o probíhajících soudních sporech (za roky 2012–2014);
- k účetním metodám používaným v průběhu kontrolovaného období²⁸ (např. k metodě odpisování, k metodě časového rozlišení, k metodě kurzových rozdílů, k oceňování podmíněných aktiv a pasiv);
- o závazcích z titulu zúčtování mezd²⁹ správně (výši splatných dluhů z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, splatných dluhů z veřejného zdravotního pojištění a výši evidovaných daňových nedoplatků u místně příslušných finančních orgánů uvedly za prosinec 2012, 2013, 2014, i když tyto závazky byly splatné až v lednu následujícího roku).

Archiv v přílohách k účetním závěrkám neuváděl některé důležité informace:

- o pravomocném rozsudku soudu v roce 2014³⁰, na jehož základě přešlo vlastnictví ideální 1/3 objektu čp. 229 na pozemku parcelní číslo 980, k. ú. Nové Město na hlavní město Praha,
- týkající se manka z mimořádné inventarizace za rok 2008 (manko bylo zjištěno 9. 6. 2009) v celkové hodnotě 732 159,05 Kč. Tento inventarizační rozdíl vzniklý při delimitaci nebyl

²⁶ Ustanovení § 73a odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

²⁷ Ustanovení § 18 odst. 1 písm. c) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²⁸ Ustanovení § 45 odst. 1 písm. a) bod 3 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., a § 7 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²⁹ Ustanovení § 45 odst. 1 písm. a) bod 5 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., a § 18 odst. 1 písm. c) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

³⁰ Rozsudek odvolacího soudu ze dne 17. 6. 2014 č. j. 35Co 226/2014 – 67.

Archivem do doby ukončení kontroly NKÚ vypořádán. V červnu 2015 podal Archiv trestní oznámení na neznámého pachatele.

Archiv neměl zpracovaný odpisový plán pro období 2013 a 2014 a neupravil metodu odpisování dlouhodobého majetku vnitřním předpisem. Předložil připravenou směrnici o odpisování, v době kontroly NKÚ však tato směrnice nebyla podepsána odpovědnou osobou.

5.2 Většinu veřejných zakázek (dále také „VZ“) zadaných v letech 2012–2014 tvořily zakázky podlimitní³¹ a zakázky malého rozsahu³² podle zákona o veřejných zakázkách (dále také „ZVZ“). V případech zakázek malého rozsahu prováděly Ústav a Archiv výběr dodavatele prostřednictvím e-tržišť³³ (zejména TenderMarket) nebo oslovovaly dodavatele přímo.

U jedné z podlimitních zakázek Ústavu byla kontrolou NKÚ zjištěna porušení ZVZ při hodnocení kvalifikačních předpokladů uchazečů, kdy základní kvalifikační předpoklady byly doloženy pouze čestným prohlášením, ačkoliv ZVZ vyžaduje potvrzení příslušného úřadu³⁴. Ústav zároveň nevyločil jednoho uchazeče z hodnocení nabídek, když doba dodání v nabídce byla uvedena v pracovních dnech, přestože zadavatel v zadávací dokumentaci požadoval uvést dobu plnění v kalendářních dnech, a zároveň se jednalo o jedno hodnotící kritérium, kterému byla přiřazena váha 30 %.

Ústav u jedné z prověřovaných VZ nestanovil jednotně lhůtu pro podání nabídek v uveřejněné zadávací dokumentaci a ve formuláři uveřejněném ve *Věstníku veřejných zakázek*. Opravný formulář podle zákona o veřejných zakázkách³⁵ na úpravu uveřejněného vyhlášení Ústav neodeslal k uveřejnění. Uvedeným postupem mohlo dojít k omezení počtu nabídek uchazečů o veřejnou zakázku.

6. Provedené externí kontroly

V kontrolovaném období byly v Ústavu a v Archivu provedeny externí kontroly různého zaměření, v Ústavu devět kontrol a v Archivu šest kontrol.

V Ústavu provedl mj. Státní úřad inspekce práce tři kontroly zaměřené na dodržování povinností vyplývajících z pracovněprávních předpisů. V jedné z kontrol bylo zjištěno nesplnění povinnosti navrhnout změnu pracovního zařazení po odvolání z funkce a neprojednání rozvázání pracovního poměru s odborovou organizací. Ministerstvo financí v roce 2014 prověřilo hospodaření s majetkem státu v letech 2010 až 2012 a zjistilo porušení § 22 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb. Dvě kontroly finančních úřadů byly zaměřeny na hospodaření Ústavu; v roce 2012 Finanční úřad pro Prahu 1 zjistil porušení rozpočtové kázně ve výši 139 374,00 Kč a uložil Ústavu penále ve výši 1 949,00 Kč a úrok ve výši 6 630,00 Kč. V roce 2014 Finanční úřad pro hlavní město Prahu kontrolou zjistil porušení vyhlášky

³¹ Ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³² Ustanovení § 12 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³³ Ve smyslu § 149 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁴ Ustanovení § 53 odst. 1 písm. a), b), f) a h) a § 53 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁵ Ustanovení § 147 odst. 8 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

č. 62/2001 Sb. a porušení rozpočtové kázně ve výši 66 930,00 Kč – organizace hradila nepovolené výdaje za nákup zboží a služeb.

Ministerstvo vnitra provedlo v Archivu dvě kontroly zaměřené na předkládání digitálních kopií a proces digitalizace. Jedna kontrola se uskutečnila v dubnu 2013 a týkala se nakládání s digitálními kopiemi dokumentů a archiválií a jejich správy. Druhou kontrolu provedlo Ministerstvo vnitra v roce 2014 se zaměřením na využívání digitalizovaných archiválií ke studiu a na porovnání vybraných vzorků digitalizovaných souborů s originály. Kontrola shledala závažná pochybení a nedostatky při předkládání originálů archiválií místo kopií v důsledku nekvalitně digitalizovaných archiválií (byl porušen zákon č. 499/2004 Sb.). V roce 2014 provedl Finanční úřad pro hlavní město Prahu kontrolu hospodaření Archivu dle zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 219/2000 Sb. Ve dvou případech bylo zjištěno porušení zákona č. 219/2000 Sb., obě porušení se týkala chybně uzavřených nájemních smluv. Archiv následně jednu nájemní smlouvu upravil dodatkem a druhá byla již ukončena.

Tyto kontroly poskytly dostatečné informace pro zlepšení kvality plnění povinností stanovených zákonem u obou OSS.

Seznam zkratk

Archiv	Archiv bezpečnostních složek
k. ú.	katastrální území
MF	Ministerstvo financí
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OSS	organizační složka státu
p. č.	parcelní číslo
Rada	Rada Ústavu
Realizační smlouva	realizační smlouva o spolupráci při převodu dokumentů a archiválií do elektronické podoby uzavřená mezi Ústavem a Archivem dne 29. 6. 2011
Senát	Senát Parlamentu České republiky
Ústav	Ústav pro studium totalitních režimů
VZ	veřejná zakázka
ZVZ	zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách